

Sygn. akt I Ca 41/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia	SSO Małgorzata Moskwa (spr.)
Sędzia:	SSO Anna Borowiec
Sędzia:	SSR del. do SO Witold Benicki
Protokolant:	st. sekr. sąd. Edyta Rak

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2013 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) - Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w R.

przeciwko Agencji (...) spółka jawna

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 18 października 2012 r. sygn. akt I C 467/12

I. oddala apelację,

II. zasądza od powoda (...) - Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. na rzecz pozwanej Agencji (...) spółka jawna kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I Ca 41/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 maja 2013 roku

Wyrokiem z dnia 18 października 2012 roku Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział I Cywilny zasądził od pozwanego Agencji (...) Spółka jawna na rzecz powoda (...) – Wojewódzkiego Urzędu Pracy kwotę 2007,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 września 2011 roku. W pozostałej części powództwo oddalono i zasądzono od pozwanego na rzecz pozwanego kwotę 1386,16 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że kwestią sporną pomiędzy stronami jest dochodzenie przez powoda na rzecz pozwanego kary umownej, jaką strony ustaliły w zawartej w dniu 18 maja 2011r. umowie nr (...) w sprawie zamówienia publicznego w przedmiocie dostarczenia artykułów informacyjnych i promocyjnych (...). Powód dochodził zasądzenia kwoty 10 705,92 zł z tytułu kary umownej wynoszącej 1% wartości umownej brutto za realizację całego przedmiotu umowy za nie zrealizowanie przedmiotu umowy w terminach określonych w umowie za każdy dzień zwłoki. Sąd Rejonowy ustalił, iż zgodnie z postanowieniami umowy zamówienie miało być wykonane do dnia 15 czerwca 2011r., z tym, że część umowy zostanie wykonana do dnia 2 czerwca 2011r. W dniu 15 czerwca 2011r. doszło do odbioru części zamówienia. W dniu 20 czerwca 2011r. pozwana poinformowała powoda o problemach w realizacji zamówienia. Pismem z dnia 22 czerwca 2011r. powód dokonał prolongaty terminy dostawy „długopisów - warzyw”. W dniach 24 czerwca i 1 lipca 2011r. pozwany dokonał dostawy pozostałych przedmiotów umowy, natomiast w dniu 22 lipca 2011r. dostawy „długopisów-warzyw”.

Następnie Sąd I instancji rozważył zasadność zgłoszonego przez powoda żądania, uznając co do zasady, zgodnie z zasadą swobody umów, strony mogły zastrzec w umowie karę umowną w wysokości 1% wartości umownej brutto. Wartość całego wynagrodzenia określona została na kwotę 66 912,00 zł. Wysokość więc kary umownej za każdy dzień zwłoki wynosiła 669,12 zł. Przyjęto, że pozwany pozostawał w zwłoce od 16 czerwca 2011r. do 1 lipca 2011r., tj. przez 15 dni. Wobec tego należało przyjąć, że na pozwanym spoczywał obowiązek zapłaty kary umownej. Jednakże pozwany zgłosił żądanie obniżenia kary umownej, co Sąd Rejonowy uwzględnił. Argumentując swoje stanowisko Sąd Rejonowy uznał, iż w umówionym terminie realizacji zamówienia, tj. 15 czerwca 2011r. pozwany wykonał ponad połowę zamówienia, następnie 8 dni po umówionym terminie wykonał pozostałą część, poza jednym, który to dostarczył w dniu 1 lipca 2011r. Sąd Rejonowy wskazał, iż dochodzenie kary umownej nie jest uzależnione od wystąpienia szkody, jednakże ocena zaistniałej z tego powodu szkody może mieć wpływ na ograniczenie wysokości dochodzonej kary umownej. W ocenie Sądu Rejonowego wysokość kary umownej stanowiącej ponad 1/6 wartości zamówienia, za 15 dni opóźnienia, co prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia powoda i jest w istocie nadmiernym obciążeniem.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy w Rzeszowie na podstawie art. 484 § 2 kc zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2007,36 zł, stanowiącej 20% dochodzonej kary umownej. Sąd zasądził odsetki od dnia 27 września 2011 roku do dnia zapłaty, czyli w terminie 14 dni od dnia wezwania pismem z dnia 2 września 2011r.. Na zasadzie określonej w art. 100 kpc Sąd rozdzielił koszty postępowania.

Od wyżej wymienionego wyroku apelację wniósł powód w części dotyczącej odsetek od zasądzzonego roszczenia (pkt. I), oddalenia powództwa w pozostałej części (pkt. II) oraz kosztów procesu (pkt. III).

Powód zarzucił:

I. obrazę przepisów prawa materialnego, a to

a. art. 484 § 2 kc w zw. z art. 483 kc poprzez błąd wykładni i niezadane stwierdzenie, że istnieją postawy do miarkowania kary umownej,

b. art. 455 kc w zw. z art. 481 kc i art. 120 kc poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że termin odsetek z tytułu należnej kary umownej należy liczyć od momentu wezwania dłużnika do zapłaty kary umownej w sytuacji, w której wymagalność roszczenia o zapłatę kary umownej w związku ze zwłoką w wykonaniu zobowiązania należy określić na dzień, w którym dłużnik wykonał zobowiązanie.

II. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to:

a. art. 233 kpc poprzez dowolną a nie swobodą ocenę dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, z pominięciem istotnych okoliczności,

b. art. 328 § 2 kpc poprzez brak dostatecznego wskazania motywów wyroku a to brak wyjaśnienia przyjętej wysokości procentowej wartości obniżenia kary umownej,

c. art. 98 kpc w zw. z art. 100 kpc, art. 101 kpc i art. 102 kpc poprzez błędną wykładnię oraz ich niezastosowanie i przyjęcie, że obniżenie kary umownej określonej w umowie jest podstawą do rozstrzygnięcia w tym samym stosunku o kosztach postępowania, z pominięciem wystąpienia szczególnych okoliczności a to, że pomimo obniżenia kary umownej pozwany przegrał sprawę, postępowanie pozwanego doprowadziło do zwłoki i konieczności dochodzenia kary umownych przed Sądem, a nadto dowolne przyjęcie proporcji rozdzielenia kosztów.

Apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 8 698,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2011 roku. Ponadto wniesiono o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania w obu instancjach z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylene wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja złożona przez powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżony wyrok jest zgodny z obowiązującym prawem i trafny w odniesieniu do właściwie ustalonego stanu faktycznego. Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia Sadu Rejonowego, co czyni zbędnym powtarzanie ich.

Zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc w związku i art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów należy uznać za bezpodstawny. Należy zauważyć, że nie może być przesłanką twierdzenia o naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) okoliczność, że skarżący nie zgadzają się z ustaleniami sądu. Do uznania określonego ustalenia sądu za przekraczające granice swobodnej oceny dowodów nie wystarczy sama ich odmienna ocena (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2000 roku, V CKN 17/2000, OSNC 2000/10/188).

W niniejszej sprawie nie doszło do poczynienia w sprawie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. W ustaleniach Sądu I instancji nie zachodzą sprzeczności mogące świadczyć o tym, zebrany w sprawie materiał dowodowy i ustalone na jego podstawie wnioski nie tworzą harmonijnej całości. Apelujący nie przedstawia żadnych okoliczności, które na skutek przeoczenia Sądu I instancji, determinowałyby twierdzenia o nieprawdziwości ustaleń faktycznych sprawy, ani też nie wskazuje na okoliczności faktyczne uzasadniałby odmienną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Nie podlegają uwzględnieniu zarzuty obrazy prawa materialnego.

Zgodnie z art. 483 § 1 k.c. kara umowna może być zastrzeżona w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. W § 8 umowy strony zastrzegły o sposób wyraźny i jednoznaczny, że na rzecz zamawiającego zastrzeżona została kara umowna w przypadku opóźnienia zawinionego (zwłoki).

Zgodnie z art. 484 § 2 k.c. podstawą miarkowania kary umownej jest wykonanie zobowiązania w znacznej części oraz jej rażąco wygórowanie.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił, iż w dniu 15 czerwca 2011r. pozwany dostarczył powodowi ponad połowę zamówionych towarów. Oznacza to, że spełniona została pierwsza z określonych w art. 484 § 2 k.c. przesłanek miarkowania kar umownych.

Trafnie ocenił także Sąd pierwszej instancji, iż kara umowna zastrzeżona na rzecz zamawiającego za zwłokę w przekazaniu przedmiotu odbioru jest rażąco wygórowana (1 % dziennie wynagrodzenia umownego). Wysokość określonej stawki kary umownej sama w sobie przesądza o rażącym wygórowaniu kary umownej, lecz dopiero wynikająca z tej stawki i okresu opóźnienia wysokość (kwota) kary umownej może być uznana za rażąco wygórowaną.

Jeżeli został zachwiany stosunek wysokości zastrzeżonej kary umownej do wysokości doznanej szkody oraz do wysokości wynagrodzenia – uznać należy, że zastrzeżona kara umowna jest rażąco wygórowana (por. m.in. wyroki

Sądu Najwyższego z 17.06.1988, IV NC 58/88, niepubl., z 21.06.2001, I CKN 1075/00, z 21.09.2007 r., V CSK 139/07, OSNC-ZD 2008/3/72, uchwała siedmiu sędziów, zasada prawna z 6.11.2003, III CZP 61/03, OSNC 2004/5/69).

Wynagrodzenie pozwanego wynosiło 66 912,00 zł, a kara umowna 10 705,92 zł tj. około 16 % wynagrodzenia. Wprawdzie zwłoka wynosiła 15 dni, to jednak należy mieć na uwadze, że przynajmniej w części pozwany wykonywał zwoje zobowiązanie wcześniej, a 15 dni zwłoki dotyczyło jednego z produktu.

Rażące wygórowanie kary umownej wynika także z tego, iż powód z tytułu opóźnienia w wykonaniu zobowiązania nie poniósł żadnej szkody. Wprawdzie powstanie roszczenia zapłaty kary umownej nie jest uzależnione od powstania szkody, to jednak brak szkody po stronie wierzyciela jest przesłanką do miarkowania kary umownej zgodnie z art. 483 k.c. i art. 484 § 2 k.c. Kara umowna jest bowiem surogatem odszkodowania zastrzeżonym w określonej wysokości i nie może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia wierzyciela.

W ocenie Sądu Okręgowego kara umowna w takiej sytuacji stanowiąca 16 % wynagrodzenia umownego prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia pozwanego i w istocie jest nadmiernym i nieuzasadnionym obniżeniem wynagrodzenia powoda za wykonanie robót.

W ocenie Sądu Okręgowego należy mieć zatem na uwadze zarówno zachwianą relację pomiędzy wysokością wynagrodzenia a wysokością kary umownej, całkowity brak szkody po stronie powoda, które to okoliczności przemawiają za uznaniem, że kara umowna jest rażąco wygórowana jak i zaistnienia drugiej przesłanki miarkowania kary umownej tj. wykonanie zobowiązania o znacznej części.

Z tych względów, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zakwestionowania stanowiska Sądu pierwszej instancji, iż kara powinna zostać zmiarkowana do 20 %.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego odsetek od należności głównej, należy stwierdzić, że na aprobatę Sądu Okręgowego zasługuje rozstrzygnięcie wydane przez Sąd Rejonowy w przedmiocie odsetek od zasądzonej powodowi kwoty od dnia 27 września 2011 roku do dnia zapłaty. Zgodnie z treścią art. 481 § 1 kc odsetek można żądać za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Aby określić, czy nastąpiło opóźnienie w spełnieniu świadczenia należy ustalić termin wymagalności świadczenia. W niniejszej sprawie wymagalność roszczenia nastąpiła w dacie wezwania pozwanego do spełnienia świadczenia (orzeczenie SN z 27.9.1994 r., II CRN 84/94, OSP 1995, Nr 5, poz. 106).

Zgłoszone przez powoda żądanie o zasądzenie odsetek od dnia 2 lipca 2011 roku nie zasługują zdaniem Sądu Okręgowego na uwzględnienie. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Z uwagi na to, powód wezwał pozwanego do zapłaty pismem z dnia 2 września 2011 roku, faktyczną datą wymagalności roszczenia należy uznać dzień następujący po 14 dniach, w którym powodowie otrzymali pismo od powoda. Sąd Okręgowy uznał roszczenie o zasądzenie odsetek od dnia 2 lipca 2011 roku do dnia zapłaty za nieudowodnione i podzielił pogląd wyrażony przez Sąd I instancji, iż należy zasądzić odsetki od dnia 27 września 2011r. do dnia zapłaty.

Zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 98 kpc w zw. z art. 100 kpc, art. 101 kpc i art. 102 kpc poprzez błędną wykładnię oraz ich niezastosowanie, poprzez rozdzielenie kosztów procesu wobec rzekomej zasadności powództwa należy uznać za nieuzasadniony. Sąd I instancji uznał powództwo w części i mając na uwadze charakter sprawy postanowił rozstrzygnąć o kosztach na zasadzie stosunkowego rozdzielenia kosztów. Apelujący nie uzasadnił właściwie zarzutu ograniczając się jedynie do stwierdzenia, że Sąd Rejonowy nie miał uzasadnionych podstaw do dokonania rozdzielenia kosztów pomiędzy stronami. Zdaniem Sądu Okręgowego rozstrzygnięcie Sądu I instancji w przedmiocie kosztów procesu zasługuje w tym przypadku na aprobatę, a zarzut zgłoszony w apelacji dotyczący kosztów procesu nie został należycie uargumentowany.

Mając na uwadze powyższe apelacja powoda jest zdaniem Sądu Okręgowego bezzasadna w całości, stąd też w oparciu o art. 385 kpc należało ją oddalić (pkt I wyroku).

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw z art. 98 kpc w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu znajdującej zastosowanie wobec oddalenia apelacji powoda w całości. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika procesowego strony pozwanej w kwocie 600,00 zł ustalono zgodnie z treścią § 13 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002 r. Nr 163 poz. 1348).